

Dr hab. Łukasz Żyta

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Akademia Muzyczna im. K. Pendereckiego
w Krakowie ul. Św. Tomasza 43

Warszawa 22.09.2021

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr. Radosława Bolewskiego pt. „Melodyczny aspekt gry na zestawie jazzowym jako tworzywo indywidualnego języka improwizacji – na przykładzie interpretacji wybranych kompozycji autorskich i standardów jazzowych,, sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie: sztuki muzyczne, w dyscyplinie: instrumentalistyka.

Zleceniodawca recenzji:

Rada Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi.

Dotyczy:

Uchwały Rady wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi z dnia 24 kwietnia 2019 roku.

Rada Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, w trybie przewidzianym w art. 11 oraz 14 ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity - Dz. U. 2017 poz. 1789) , § 1 ust.1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. 2018 r., poz. 261), podjęła uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego mgr. Radosława Bolewskiego na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Wraz z pismem Przewodniczącej Komisji do spraw nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego w zakresie sztuki Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi prof. dr hab. Agaty Jareckiej, z dnia 16 lipca 2021 r., otrzymałem stosowną dokumentację złożoną przez doktoranta wraz z dziełem artystycznym i pracą doktorską pt. „Melodyczny aspekt gry na zestawie jazzowym jako tworzywo indywidualnego języka improwizacji – na przykładzie interpretacji wybranych kompozycji autorskich i standardów jazzowych”.

Podstawowe informacje o doktorancie:

Radosław Bolewski urodził się 12 października 1981 w Łodzi. W wieku jedenastu lat rozpoczął edukację muzyczną w Zespole Szkół Muzycznych im. Stanisława Moniuszki w Łodzi. W 2000 roku ukończył Liceum Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Łodzi w klasie perkusji mgr Dariusza Kwaśnickiego. Po ukończeniu szkoły średniej pan Bolewski podjął studia w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi w klasie perkusji prof. Urszuli Bereźnickiej – Pniak, a także równolegle na Wydziale Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach, w klasie perkusji jazzowej dr. Adama Buczka. W roku 2005 otrzymał tytuł magistra sztuki w zakresie gry na perkusji.

Już w trakcie studiów pan Radosław Bolewski rozpoczął działalność koncertową w zespołach Pawła Serafińskiego, Jakuba Raczyńskiego, Macieja Tubisa, w zespole Kattorna, formacji Trzy Caro, a także jako perkusista wybitnej polskiej wokalistki Krystyny Prońko. W okresie tym prezentował się na licznych festiwalach i konkursach, m. in. Jazz Juniors w Krakowie, Konkursie Improwizacji Jazzowej im. Milesa Davisa w Kielcach, Przeglądzie Zespołów Jazzowych i Bluesowych w Gdyni czy jako członek Big Bandu AM w Łodzi pod dyrekcją Jacka Dyląga na Festiwalu Big Bandów w Nowym Tomysłu. Był współtwórcą i autorem muzyki w zespołach Lstadt i Fonovel, z którymi występował na wielu festiwalach m.in. Week Workshop Music & Art. w Stuttgarcie, ViertelFest w Bremie, South By SouthWest w Austin w Teksasie, Culture Collide Festival w Los Angeles, Indie Week Festival w Toronto, Tallin Indie Week, Popkomm Berlin, Coke Live Festival czy Open'er Festival w Gdyni.

Jako koncertujący muzyk i perkusista sesyjny współpracował z wieloma artystami polskiej sceny jazzowej i teatralnej m.in. z Krystyną Prońko, Piotrem Baronem, Pawłem Serafińskim, Moniką Kuszyńską, Elżbietą Adamiak, Joanną Kondrat, Zbigniewem Zamachowskim, Maciejem Tubisem, Wojciechem Lipińskim, Januszem Radkiem, Marcinem Janiszewskim, Jakubem Raczyńskim, Markiem Kądzielą, Michaeliem M. Falkensteinem, Adamem Manijakiem, Tomaszem Gołębiewskim. Współpracował z Teatrem Muzycznym w Łodzi, Teatrem Rampa w Warszawie, Teatrem Arlekin, a także z orkiestrami kameralnymi Filharmonii Łódzkiej – Apertus Quartet i Alla Vienna.

Obecnie pan Radosław Bolewski spełnia się artystycznie jako perkusista w zespołach m.in. Lime Tree Quartet, Marek Kądziela Trio, Jakub Raczyński Quartet, Monika Kuczyńska. Niezwykle ciekawym przedsięwzięciem jest współtworzony przez doktoranta duet z pianistą Maciejem Tubisem. Autorska płyta duetu pt. „Lunatyk”, która ukazała się w roku 2018, zyskała bardzo pochlebne recenzje dziennikarzy oraz krytyków muzycznych. Równolegle od 2013 roku pan Bolewski współpracuje jako autor muzyki do sztuk teatralnych z Teatrem Arlekin w Łodzi, Teatrem Baj Pomorski w Toruniu i Teatrem Maska w Rzeszowie.

Od 2005 roku doktorant prowadzi również działalność dydaktyczną w Zespole Szkół Muzycznych im. Stanisława Moniuszki w Łodzi w klasie perkusji klasycznej i jazzowej. W latach 2016-2018 zatrudniony był jako wykładowca klasy perkusji na wydziale instrumentalnym Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi. Obecnie pracuje jako asystent w Zakładzie Jazzu na Wydziale Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu w tejże uczelni.

Ocena Pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr. Radosława Bolewskiego pt. „Melodyczny aspekt gry na zestawie jazzowym jako tworzywo indywidualnego języka improwizacji – na przykładzie interpretacji wybranych kompozycji autorskich i standardów jazzowych” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz jego opisu.

Dzieło artystyczne:

Na dostarczonym dziele artystycznym (płyta CD), znalazły się następujące utwory:

1. Drums Gravity Introduction – Radosław Bolewski
2. Drums Gravity – Radosław Bolewski
3. Whispering Forest - Radosław Bolewski
4. May for MP – Marek Kądziała
5. Long Time Ago – Marek Kądziała
6. Four on Six – Wes Montgomery/arr. Radosław Bolewski
7. Black Narcisus – Joe Henderson/arr. Radosław Bolewski

Wykonawcy:

Jakub Raczyński – saksofony, klarnet basowy
Marek Kądziała – gitara
Paweł Puszczalo – kontrabas
Maciej Tubis – fortepian
Radosław Bolewski – perkusja, instr. perkusyjne

Realizacja nagrań – Karol Mańkowski i Kuba Raczyński.
Mix i mastering – Karol Mańkowski.

Materiał muzyczny zrealizowano w październiku 2020 roku w Las Music Studio.

Przedstawione dzieło artystyczne składa się z siedmiu kompozycji (pięciu autorskich i dwóch standardów jazzowych w aranżacjach doktoranta). Utwory zostały nagrane specjalnie na potrzeby doktoratu pana Bolewskiego, cechuje je różnorodność pod względem nastroju, formy, tempa, a każdy z nich nagrany jest w innym składzie wykonawczym. Wszystkich muzyków występujących na płycie charakteryzuje duża dojrzałość muzyczna, znakomity warsztat wykonawczy, znajomość jazzowego języka i odniesienie do tradycji tego gatunku.

Już w pierwszym utworze Drum Gravity Introduction, wykonanym w duecie z gitarzystą Markiem Kądziałą, możemy usłyszeć melodyczną koncepcję gry doktoranta. Introdukcja składa się z czterech krótkich motywów rytmicznych, będących punktem wyjścia do swobodnej improwizacji perkusji na tle ambientowego brzmienia gitary. Co ciekawe, tomy bębnowe oraz instrument zwany rototomami użyty w utworze, nastrojone są jako dźwięki akordu Gm7, co pozwala w sposób melodyczny rozwijać improwizację. Jak wspomina doktorant w opisie dzieła, bezpośrednią inspiracją wystrojenia instrumentów do konkretnych

dźwięków był jeden z największych amerykańskich perkusistów w historii jazzu, słynący z melodycznej koncepcji gry - Jack DeJohnette, który zabieg ten zastosował nagrywając dla wytwórni ECM autorską płytę pt. „Pictures” wydaną w roku 1977. Grę pana Bolewskiego cechuje tutaj wycucie brzmienia, zmienność dynamiczna, a także sposób prowadzenia narracji wykorzystujący przestrzeń utworu.

Fragment ten jest wstępem do kolejnej kompozycji doktoranta pt. „Drum Gravity”, która napisana jest w klasycznej formie ABAC. W charakterze utwór jest bardzo energetyczny, w pulsacji ósemkowej. Już sam wstęp i część A, gdzie perkusista realizuje akompaniament grany na werblu, przywołuje na myśl charakter utworów w stylu fusion pisanych w latach 70-tych. W krótkiej części B rolę instrumentu prowadzącego akompaniament rytmiczny przejmuje talerz, co powoduje kontrast brzmieniowy i zmianę faktury akompaniamentu, po czym powraca część A z charakterystycznym rytmem szesnastkowym granym na werblu. W części C, stanowiącej kulminację tematu, gitara i saksofon realizują melodię graną w podziale rytmicznym opartym na ósemkach z kropką, natomiast bas pełni rolę porządkującą puls, grając ćwierćnuty z kropką. Perkusja w tym fragmencie stosuje polirytmie, nakładając na siebie obie te pulsacje i traktując swą partię w sposób niemal solistyczny. Po ekspozycji tematu następują improwizacje saksofonu i gitary, gdzie perkusista nawiązuje dialog ze swoimi muzycznymi partnerami. Z ogromną łatwością, kreatywnością i dojrzałością muzyczną balansuje pomiędzy graniem akompaniamentu, a swobodną improwizacją.

Kolejna pozycja stanowiąca część dzieła artystycznego to „Whispering Forest” – autorstwa doktoranta. Utwór podzielony jest wyraźnie na cztery części. Pierwsza, nastrojem i pulsacją, przypomina utwory rodem z wytwórni ECM. Tu pan Bolewski, na tle kontrabas eksponującego melodię, z dużą wrażliwością i muzykalnością realizuje swoją partię grając rytm szcztokami, uzupełniając brzmienie subtelnymi muśnięciami talerzy. Po temacie następuje część będąca formalnie otwartą improwizacją, gdzie muzycy bardzo świadomie tworzą wspólną narrację. Wykorzystując paletę sonorystycznych brzmień nabudowują napięcie, tworząc kulminację, po której następuje stopniowe wyciszenie zwieńczone fermatą. Trzecia część, kontrastująca z pierwszą, zbudowana jest na schemacie przeplatających się dwutaktowych fraz w metrum 7/4 i czterotaktowych w metrum 5/8. Perkusista w tym fragmencie tworzy napięcie poprzez niemal solistyczne potraktowanie swojej partii w taktach na 7/4, by w taktach na 5/8 uporządkować rytm, wprowadzając talerz, rytmicznie podążający za melodią. Fragment ten powtórzony jest dwa razy, po czym następuje 8-taktowa część w metrum 4/4, w której akompaniament perkusisty jest kontynuacją i rozwinięciem koncepcji quasi-solistycznej zastosowanej wcześniej. Utwór zamyka ekspozycja tematu, który pojawia się na początku utworu. Tym razem, dla uzyskania kontrastu, perkusista realizuje akompaniament na talerzu.

Kompozycję Marka Kądzieli pt. „May for M.P.” rozpoczyna krótkie intro perkusji, wprowadzające słuchacza w charakter utworu. Dla urozmaicenia walorów brzmieniowych wykorzystane zostają ponownie rototomy, a także nałożony na talerze instrument zwany *kemiri seed shaker*, który preparuje dźwięk talerza, nadając charakterystyczne krótkie brzmienie. Po introdukcji następuje temat grany przez gitarę, w którym perkusista w bardzo świadomy i przemyślany sposób buduje swój akompaniament. Utwór napisany jest w pulsie ósemkowym, a synkopowany charakter melodii tematu nawiązuje do wolnej samby. Pan Bolewski nie wprowadza jednak charakterystycznej rytmiki od pierwszych taktów. Wypełniając melodię graną przez gitarę, wykorzystuje pojedyncze, długo brzmiące wartości grane na talerzach, wzbogacając paletę barw krotalami. Po chwili stopniowo zagęszcza

fakturę rytmiczną, wprowadzając odpowiednią motorykę grając na talerzu. Skład wykonawczy utworu – gitara, kontrabas, perkusja, pozwala perkusiście na bardziej swobodny – linearny sposób akompaniamentu. Po dwukrotnie powtórzonej części A następuje część B, gdzie mamy do czynienia ze zmianami metrum z 4/4 na 3/4. Dzięki linearnej grze oraz melodycznemu podejściu do akompaniamentu, staje się on bardzo przejrzysty, a zmiany metrum nie zaburzają płynności przebiegającej melodii. Ta sama zasada jest zachowana w czterokrotnie powtórzonym, oznaczonym w nutach bridge'u, składającym się z czterech taktów w metrum 4/4 - 3/4 - 4/4 - 3/4, opartym na ostinato realizowanym przez gitarę i kontrabas. Krótkie solo gitarzysty to pokaz dużej dojrzałości muzyków. Instrumenty przenikają między sobą prowadząc muzyczny dialog, a rola perkusji nie ogranicza się ściśle do akompaniamentu - staje się ona instrumentem równorzędnym w kreowaniu narracji improwizacji. Po ekspozycji ostatniego tematu następuje solo perkusji oparte na 4-taktowym synkopowanym ostinacie, gdzie doktorant z dużą swobodą, finezją, świadomością melodyczną i zmysłem improwizatorskim buduje napięcie.

„Long Time Ago” to kompozycja pana Bolewskiego o klasycznej, nawiązującej do okresu bebopu, formie AABA. Utwór, wykonany w kwartecie saksofon/gitara/kontrabas/perkusja, jest ukłonem w stronę tradycji i twórców jazzu wywodzących się z lat 50-tych i 60-tych XX wieku. Już wstęp perkusji, gdzie wyraźnie możemy usłyszeć interpretację melodii tematu utworu, jest odniesieniem do dziedzictwa najwybitniejszych perkusistów tamtego okresu - Maxa Roacha, Philly Joe Jonesa, Arta Blakey-ego i innych. Podczas trwania całego utworu doktorant akompaniuje swoim partnerom z dużym wyczuciem frazy, odpowiednim balansem dynamicznym i silnie zarysowanym, swingującym pulsem realizowanym na talerzu. Trzeba podkreślić tutaj także sztukę pozostałych muzyków: kontrabasista Paweł Puszczalo stanowi solidne wsparcie dla perkusisty, a świetne, pełne finezji i wirtuozerii sola grają gitarzysta Marek Kądziela i saksofonista Kuba Raczyński.

Przedostatnim utworem jest kompozycja gitarzysty Wesa Montgomery'ego „Four On Six”, gdzie głównym zadaniem perkusisty jest, jak czytamy w opisie dzieła, „przetworzenie kluczowych dla kompozycji zwrotów melodycznych tematu oraz głównego basowego ostinato i ich transkrypcja na instrumentarium zestawu jazzowego”. Pan Bolewski wywiązał się z założonej koncepcji bez zarzutu. Ciekawym pomysłem aranżacyjnym jest tu zmiana oryginalnego metrum tematu utworu z 4/4 na 3/4. Akompaniament, płynnie realizowany przez perkusistę w temacie utworu, bardzo wyraźnie podkreśla synkopowane fragmenty melodii, a w improwizacjach gitary i kontrabasu buduje równoległą narrację.

W ostatnim utworze autorstwa Joe Hendersona pt. „Black Narcissus” uwagę zwraca umiejętność doktoranta w budowaniu nastroju na przestrzeni całego utworu, a także ukazanie walorów brzmieniowych zestawu perkusyjnego. Trójkowy puls, bardzo delikatnie i z wyczuciem realizowany na talerzach, doskonale współgra z ciepłą barwą klarnetu basowego realizującego melodię tematu. Perkusista, który na przestrzeni całej improwizacji klarnetu wykorzystuje swoją wrażliwość muzyczną, ogromną wyobraźnię i muzykalność, buduje wraz z solistą napięcie, którego kulminacja następuje w ostatnim temacie. Muzykom udaje się zachować refleksyjny charakter kompozycji, dzięki czemu całości słucha się z dużą przyjemnością.

Część opisowa

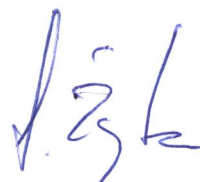
Część opisowa pracy jest ściśle związana z problematyką przedstawioną w tytule, a także z dołączonym dziełem artystycznym. Zaznajomienie się z przesłaną pracą doktorską pozwala stwierdzić, że powstała ona dzięki olbrzymiej wiedzy teoretycznej, jak i praktycznej doktoranta. Oprócz wstępu, praca składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym autor przedstawia rys historyczny instrumentu, ewolucję roli perkusisty w zespole na przestrzeni dekad, a także podejmuje próbę zdefiniowania melodycznej koncepcji gry na zestawie jazzowym. Przedstawia zagadnienia i techniki wykonawcze, kształtujące indywidualny język improwizacji. W rozdziale drugim bardzo wnikliwie opisuje koncepcje wykonawcze trzech wybitnych perkusistów: Maxa Roacha, Jacka DeJohnette'a i Ari Hoeniga na podstawie wybranych nagrań. Rozdział trzeci stanowi analizę utworów wchodzących w skład dzieła artystycznego. Podkreślić tu należy dokładność i skrupulatność z jaką autor opisał zachodzące w dziele artystycznym procesy twórcze. Znajdująca się w tej części pracy charakterystyka i szczegółowa analiza utworów, a także koncepcji całego dzieła, świadczy o ogromnej wiedzy, a także, co nie jest łatwe, umiejętności naukowego podejścia do własnej muzyki oraz świadomości twórczej mgr. Radosława Bolewskiego. Doktorant uzupełnia opis stosownymi przykładami nutowymi i znajdującymi się w załączniku partyturami utworów.

Konkluzja

Rozprawa doktorska mgr. Radosława Bolewskiego w bardzo obszerny i wyczerpujący sposób opisuje problematykę zawartą w temacie pracy. Doktorant to dojrzały muzyk z jasno określoną wizją artystyczną swojej osoby oraz rozległą wiedzą i doświadczeniem praktycznym. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż zadał sobie trud skomponowania i zaaranżowania utworów, stanowiących dzieło artystyczne. Wartość wykonawcza przedstawionego dzieła oraz klasa muzyków budzi uznanie i zachwycą poziomem erudycji, wirtuozerii, swobodą improwizatorską, wyobraźnią i wrażliwością.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty stwierdzam, że praca doktorska mgr. Radosława Bolewskiego stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego i spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Pracę doktorską przyjmuję i wnioskuję o dopuszczenie do publicznej obrony.

dr. hab. Łukasz Żyta